PAMFLET
1075

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 1075

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 1075

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 1075

Mandaet des Keyserlijcken Majesteyts Rudolphus den tweeden / etc. teghens Don Francisco de Mendossa, Admiradte de Arragon, Hertoghe van Veraguas, Marquis van Guelesto, des Ridderlijcken Calatranonicher Ordens/ Commandeur tot Valazenas, Generael vant Legher des Coninckx van Spangien / ligghende inde Landen Gulick en Cleve. Daer hy hem inder Acht doet so verre hy niet en verlaet dese plaetse/ghe- leghen op Rijcks bodem/ende oplegghende de schade ghedaen daer ter plaetse.

Zijne antvvoort int corte hier op.

Noch hier by ghevoecht dat door den doot des Bisschops van Bamberch is ontdect zijnen raetslach ende conspiratie onder hun dry Bisschop- pen/als Bamberch voorsz/Saltsberch en VVirtsberch besloten/om de Span- giaerden in Duytslandt in te ruymen/ ende de Evangelische te overval- len / een bloetvergieten aen te richten : daer dese dry Bisschoppen gochschijnlijck van Gode ghestraft zijn/ende alles in het openbaer is ghecomen.

Hier is oock by ghevoecht de belijdenisse van Goehart Hensgen. Dienaer wijlen Grave vanden Broeck, bekent gheweest te hebben by het ombrenghen zijns Heeren/vertelt tselfde int langhe.

Eerst ghedruckt tot Amstelredam/by Cornelis Claesszoon woonende opt Water int Schrijf- boeck/Anno M.D.xcix.

1075

7.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 1075

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 1075

Mandaet den Keyserlijcken Majesteyts Rudolphus den tweeden/ etc. teghens Don Francisco de Mendossa, Admirante de Arragon, Generael vant Legher des Coninckx van Spangien/ ligghende inde Landen Gulick en Cleve.

Wy Rudolphus by der gratien Gods den tweeden / ghecoren Roomsche Keyser tot allen tijden vermeerder des Rijcks / in Hoochduytslandt, Hongarien, Bohemen, Dalmatien, Croatien ende Sclavonien, &c. Coninck/ Eertzhertoge van Oostenrijck, Hertoghe van Bourgonien, Steyer, Keredten, Craye ende VVirtenbergh, Grave van Tiroll, &c. Ontbieden wy den welgeboren onsen lieben bysonderen Don Francisco de Mendoza, Admirante des Coninckrijcx van Arragon, Marcgrave van Quadelles, Ridder des Calatronischer Orden/ Commandeur tot Valazenas: Onses vriendelicxsten ghelief den Broeder Ertzhertoghe Alberti van Oostenrijck Velt-Oversten/ oock aen v N. ende N. al ende eenen yeghelijcken Regimenten/ Admiralen / Veltlegheren / als oock alle toeghedaen Krijchs-Oversten / Ritmeesteren ende hare Luytenanten / Capiteynen ende Bevelhebberen van de Krijchslieden soo te Peerde als te voet/ van wat Natie/ Staet ende conditien die selve souden moghen wesen / ende deses onses Mandaet ende gheloofweerdighe schriften te voren compt ende getoont oft verkondicht soude moghen werden: Soo veel heurder op onsen Rijcx oft der selver Vasticheden / Gront / Bodem / Steden / Vlecken / Schantsen ende Stroomen/ so te Water als te Lande in oft opghetogen zijn/ ende hen daerop onthouden. Doen wy hier mede te weten/ dat onse Vorsten ende Standen der Nederlantschen ende Westphaelschen Craitz, Insonderheydt den Hoochghebozen Iohan VVilhem, Hertoghe van Gulich, Cleve eñ van den Berge, &c. onsen lieven Neve: Die ons nv eenen gantschẽ langen tijt / eñ den eenen tijt nae den anderẽ in aller onderdanicheyt te kennen heeft ghegheven eñ ons daer over seer hoochlijcken gheclaecht heeft / in wat manieren ghy Admirante met grooter Heyrcracht/ ghewelt eñ macht/ Jae over die 30000. gewapende mannen/ int laetste vanghewelt eñ macht/ upt Brabant getrocken zijt/ uwen wech de voorleden maent van September upt Brabant getrocken zijt/ uwen wech stracx deur het Vorstendoms Gulich ghenomen hebt / ende der selver maent des voorschreven Hertoghens stadt Orsau overweldicht/ vast ghemaeckt ende besetter. Daer naer ettelijcke duysent te peerde eñ te voete over den Rhijn gesonden/ die aldaer op den Rijcx-bodem een Schantse opgeworpen hebben / eñ over beyden de syden der selver alle die Beesten ende Vee (soo groot als cleyn) wechgenomen hebben/ dat platte Landt gheplundert/ eñ boven dien de arme luyden met vangen / rantsoeneren/ branden eñ dootslaen verdruct/ dat diergelijcke noyt gehoort en is geweest van eenige deurtochten: Daeromme dat ooc d'Inwoonders eñ Onderdanen den meestendeel allen heure Huysen / Hoven

 ende

nde wat sy met haren suyren arbeyt ghewonnen hadden) verlaten moesten: waer by het noch niet gebleven en is / maer hebben tselve krijchs-volck gesonden int Lant vanden Berge, wesende een Vorstelijck Gulichs Leen/ eñ wijlen VViringen van Daum, Grave tot Valckensteyn, woonende opt Huys Broeck geheeten/ hebben dat selve beschoten/ eñ onaenghesiē dat den Grave dat Huys met conditien eñ versekeringen van alle vryheden/ (lijf/ have eñ goederen voor hem eñ die daer op waren/ namentlick de Gulicxsche eñ des Graven soldaten) opgegeven hadde / hebben boven de voorsz conditiē een deel van dese selve soldaten doot geslagen eñ vermoort/ eñ den voorsz Grave (welcke des Admiranten Sauvegarde selver hadde) hebben sy sommige dagen ghevanckelick ghehouden / eñ op eenen tijt met verwillinghe eñ consent van des Capiteyns (die op het Huys lach/ als hy teghens den avont wandelen gegaen was) jammerlijcken verslaghen/ vermoort eñ omgebracht. Middelertijt heeft dat krijchsvolck noch sommighe Cleefsche Steden / als Burich, Dinslaeghen, Holdt, Rees, Emmerick eñ andere Sloten/ Edelluyden Huysen eñ Dorpen hier eñ daer (onder den voorsz Vorstendom toebehoorende) met ghewapender hant door ghetrocken/ eñ oock somtijts met het grof Geschut daer voor getrockē zijnde/ die selve alsoo ingenomen/ verwoestet/ gedwongen eñ upt geeten: waer onder dat waren veel Geestelijcke ende Wereltlijcke persoonen/ sonder yemanden te verschoonen/ maer opt alder ellendichste geplaecht ende ghetormenteert / een deel van dien gevangen/ een deel verworcht oft omgebracht/ met vrouwen/ jonckvrouwen eñ dochter schenden op het alderschandelicxste/ dat diergelijcke noyt ghehoort en is geweest. Ende boven dien noch de stadt van VVesel so benaut/ dat sy hondert eñ vijftich duysent Daelders (waer van sy d'eē helft ghereet/ eñ d'ander helft binnen weynich tijts) hebben moeten opbrenghen: daer na (mits noch opbrengende) duysent Malders Rogge/ die sy des Admierante Oversten eñ bevelhebberen hebben moeten beloven. Daerenboven die Heerlickheyt eñ Huysen als Kruydenburch, VVeyflijckhoven, met oock die Vorstelijcke Edelluyden Huysen eñ Sloten/ als Lhan, VVindendal, Dusport, Noisau, Impel, Dornich, Lackhuysen, VVoremsemmervvogen, eñ den Hertoch van Gulich selve met zijn Hofhoudinge inde upterste armoede gebracht. Ende voorder watter voor andere plaetsen meer met gewelt genomen/ geplundert/ beschadicht eñ afghebrant zijn gheweest/ daer van ons eenen grooten nomber van specificatie ghesonden is. Voorts so hebben hen sommige van den Velt-leger dorven beroemen den Hertoge selve in persoone te veroveren eñ verdrijven. Boven desen al/ so hebt ghy Admirante met u krijchsvolck oock vervoordert voor desen/ eenighe Steden int Sticht van Munster met uwe Spaensche soldaten te besetten/ eñ de gene die eenige weygeringe gedaen hebben/ met gewelt daer toe gedwonghen eñ ingenomen; Ende boven dien hebt ghy het Sticht Munster, eñ de Bisschoppelijcken Stadthouder eñ Raedt der selver Alexander van Vehelen als Oversten/ doen presenteren een quartier-brief/ eñ bovē het voorsz quartier gemaect hebbende als voorsz is/ hebt ghy het Hertochdom van Cleve, met noch dertich Steden eñ Vleckē aengetast eñ ingenomen/ so Cleefsche als Munstersche/ tot behoeve uwes krijchsvolcx Winter-leger/ ende het Sticht Essen ende VVeerden gantsch eñ geheel bedorven: So geschiedender oock daghelycks upt

dis-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 1075

die Vasticheden des Vorstendoms van Gelder op den Dorpen ende Haeghe-buyren soo veel roovens ende rantsoenerens / dat gheen Ackerbouwinghe noch Coopmanschappen conden ghedreven worden : ende watter voorder meer voor gheweldt ende moetwille ende overlast bedreven is gheworden: Syn wy vande hooge Overicheyts wegen gedwongen/gelijck oock mede zijn alle andere aensienlijcke Cheurvorsten / de welcke ons daer toe seer ernstelijcken aengheroepen/ versocht ende gebeden hebben/ende also ghy nv sulckē onbehoorlyck ende onbillicken voornemen voorghecomen hebt / eñ gheensins en hebt willen laten geseggen oft vermanen / dat ghy Admirante dese ons eñ des H. Roomschen Rijcx vredelijcken Landen/eñ die ons ende den H. Roomschen Rijck toegesworen zijn/met een alsulckē Krijchsmacht (sonder eenich aensien ofte waerschouwinge in tijts) te overvallen: Soo en hadden wy/noch alle onsen Cheurvorsten/Vorsten eñ Staten/vanden Coninck van Spaengien / ende noch min van onses vriendelijckste ghelief den Broeder Alberti Eertzhertoghe/etc. gelijck oock de gheheele Nederlandtsche Regieringhe/gheen alsulcken vyantschap verwacht/maer ter contrarien altijt voor desen/als oock noch ter tijt van ons vertrooſtet met een goede ende vriendelijcke Nabuerschap / maer hebt de voorsz Landen (den Rijcx-Onderdanen) overvallen met v krijchsvolc eñ tot eenen roof gemaect/die selve verarmt ende verdorven. Soo hebben wy/ gelijckewel voor desen aen v/eñ als oock aen onsen ghelieven Broeder Alberti onsen wille ende sinne dien aengaende (door diversche schryvens) te kennen ghegheven.

Soo schijnt dat (niet teghenstaende de voorgaende waerschouwingen ende vermaninghen) ghy die selve int minste niet na en compt/noch int weynichste na en volcht naer behooren: Daeromme ons van noode is scherper toesicht eñ andere middelen daer toe te gebruycken. Hieromme bevelen wy v Admirante van Arragon midtsgaders alle uwe naergelaten Oversten / Bevelhebberen ende Krijchsvolck / soo int particulier als generael/ van weghen der Roomscher Keyserlijcke Majesteyts macht/als ons ende des heylighen Rijcks Onderdanen schuldich zijnde /op lijf straffe waer sy te vinden zijn/ ende den anderen onses ende Rijcks hooghe ende leeghe Onderdanen/Boutghenooten/Vassalen ende Leenluyden/ ofte die onder ons ende des H. Rijck gheseten oft ghegoedt zijn : Op pene ende straffe van ons ende des H. Rijcks Acht ende weder Acht/Ban ende weder Ban/ ende daerenboven met verlies van hare Beneficien/Previlegien/Vryheden/Digniteyten/Leenen/Haven ende Goederen/tot wat plaetsen die onder ons ende des H. Rijcks oft der selver ghealieneerde gelegen zijn/wie de selve overtreden/ metter daet te moghen exeeuteren sonder eenighe meerder verclaringhe te dorven hebben. Ernstelijcken ende vastelijcken ghebieden wy/ende willen dat ghy ende ghelieden/dit onses Keyserlijcke Mandaet ende Vidimirte oft gheloofweerdighe Schriften ghesien ende getoont sal worden/ende de wete daer af ghedaen sal wesen/ met allen v krijchsvolck / sonder yemandts veerder gheleydinghe/ van ons ende des H. Rijcks Gront ende Bodem aftrecket ende den selven ontlastighet /verlatet alle Steden/Sloten, Edelluyden Huysen/Vlecken / Vasticheden ende Schantsen/die ghy ende ghylieden (als voren verhaelt is) den Hertoge van Gulich, dat Sticht

van

van Munſter ende anderſints ons ende des Rijcks Staten ende heure Onderſaten afghedronghen hebt/ hoe die mogen ghenoemt zijn/ende haer gantſchelijcken verlies haer vorighe Heeren wederomme in handen ſtelt/ de ghedane ende veroorſaeckte ſchaden betaelet ende opleggheт. Aen dien van VVeſel ende andere afghedwonghen Penninghen ende coſten met brandtſchatten/ſonder afcortinghe wederomme ghevet/ende oock om te bewijſen dat ghy Admirante in het ſchandelijcke ombrenghen ende vermoorden van den Grave van den Broecke gheen welbehaghen en hebt ghehadt/ende der Gravinne (Weduwe wylen des voorſeyden Broecks) ghenomene ghereetſchappen/ als Ghelt/ Cleynodien ende Silverwerck wederomme ghevet/oft die behoorlijcke weerde daer voren betaelde/ die ghemoleſteerde Gheeſtelijcke ende Wereltlijcke perſoonen (ſonder quade miſhandelinghen) op hunne vrye voeten ſtellende. Ende v wacht van nu voortaen teghens de bovenghenoemde/ noch oock andere/in onſe ende des Rijcks Staten ende Onderdanen/in eenighe manieren op die ſelve yet vyandelijcks te attenteren oft voor te nemen/ ende hen niet anders te doene/op ghehoorſaemheyt/ſoo lief v ende een yeghelijcken in beſondere dat weſen mach/om de voorſchreve ſtraffe te vermyden. Daer naer weet v te ſchicken: Ende dat vermanen wy v wel ernſtelijcken/etc. Ghegheven op onſe Slot Podecray, den 30, der maent Decembris 1598.

Rudolph
V.L.Carodino.

Admandatum Cæſ. Mayſt.
Arnd. Hanniwaldt
in Doſſo.

Antwoort des Admirante op des Keyſers Mandaet/ ghelijck tſchrijven daer van vermelt.

DAt hy niet en mach achten noch deſes ende al dander ſchrijvens/dat ſo de Keyſerlijcke Majeſteyt macht eñ cracht over de een ſyde/ende des helighe Vader des Paus met ſyne excommunicatie op d'ander ſyde/ hem noch eens commandeerde oft geboode te vertrecken/ dat hy niet en ſoude obedieren/ als hebbende eenen Heere die hem bevolẽ heeft ſijn exployt te doen/ ten ware dat hy door cracht van Wapenen door yemandt hem opcomende/ met louter ghewelt anders dede doen reſolveren.

Conſpiratie ghehouden tuſſchen de dry Biſſchoppen/namelijck de Biſſchop van Bambergh/ Wirtzburch/eñ Saltzburgh/om de Spaenſche Inquiſitie over Duytslandt te brenghen/ ende wat daer op opghevolcht is.

Alſoo

Alsoo de Bisschoppen Bambergh ende Wirtzenburgh / beyde aen den Main int Francken-lant ghelegen/ groote conspiratien gehadt hadden/ eñ meynden het Roomsche Rijck (sonderlingen Duytslant) onder de Spaensche Inquisitie te brenghen/ zijn sy te samen gecomen tot Wirtzburgh/ maer Godt heeft haren raetslach ghebroken / eñ den Bisschop van Bambergh is hastich gestorven/ eñ men heeft in het Capittel tot Bambergh in des Bisschops Cancelerije seltsame practijcken ghevonden / eñ sommige van des Bisschops Raet zijn gevangen geworden/ eñ hebben bevonden datter een dach was aengestelt datter veel voornemen van den Adel/ eñ oock sommighe Canonicken diet met haer hielden/ soudẽ op een nacht vermoort worden/ oock hebbẽ dese voornoẽde twee Bisschoppen/ met noch den Bisschop van Saltzburgh goede correspondentie ghehouden met den Spaenschen/ eñ den Admirante van Arragonien om de voorsz Spangiaerts in Duytsla nt te brengen/ eñ also over de Evangelischẽ een bloetbadt aen te rechtẽ / maer Godt dẽ Heere heeft haer voornemen te niet gemaect/ want die van Bamborgh (als boven gemelt) is haestich ghestorven/ waer door dese dingen eñ verraderije hem geopenbaert heeft/ eñ den Bisschop van Wirtzburgh is op de Jacht gereden/ eñ vant Peert gevallen/ so dat hy een arm gebroken heeft/ eñ op sijn stervẽ leyt/ den Bisschop van Saltzborch is wel den halven deel van sijn Palleys afgebrant/ also wonderlic heeft God almachtich dese dry Bisschoppen gestraft/ eñ die moorderije eñ het verraet der Jesuitẽ aenden dach gebrocht / die door haer voornemẽ die gheheele werelt onder hare tyrannije meynden te brenghen. Godt wil haer voorder teghenstaen eñ hare boose aenslaghen ende listighe practijcken openbaren ende te niet maken.

Van het ombrengen des Graven vanden Broec/ als oock vanden Heere van Herdenberch synen Neve/ ende een Predicant.

ELck is wel kenlijck dat verleden den sesten October des Admiranten volc voor het huys vanden Broecke gecomen is/ twelck sy opeysten/ eñ dat den Grave sijn volck soude afdanckẽ/ want hy een deel Hanevederẽ (seker Krijchsvolck also ghenoemt) by hem hadde / den Grave antwoorde hy stont op sijne neutraliteyt/ eñ datmen hem behoorde ongemoeyt te laten sitten / sy daer niet op passende wilden hebben dat hy sijn volck soude afdancken/ eñ hem tot haer begeven onder haerder bescherminge/ terstont daer voor brengende vier stuckẽ geschuts/ haer dwingende op te gheven behoudens lijf ende goet/ sy daer in comende namen de Gravinne eñ haer kinderkens/ die ver voerẽde/ eñ de Berchsche eñ Cleefsche Schutten daer in zijnde met seker volc daer in gevlucht/ daer wt treckende/ worden boven haer belofte achtervolcht / omghebracht eñ gheplundert/ den Grave by haer gevangen houdende/ hebben hem veel leets aenghedaen/ dwongen hem ter Missen te gaen/ eñ andere quellinghen meer/ somma hy verantwoorde hem als zijnde een Rijcx verwant/ sy op hem zijnde verbittert / hebben hem met synen Neve den Heere van Herdenberch ende eenen Predicant doorsteken/ seker daghen naer de inneminghe.

Ende

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 1075

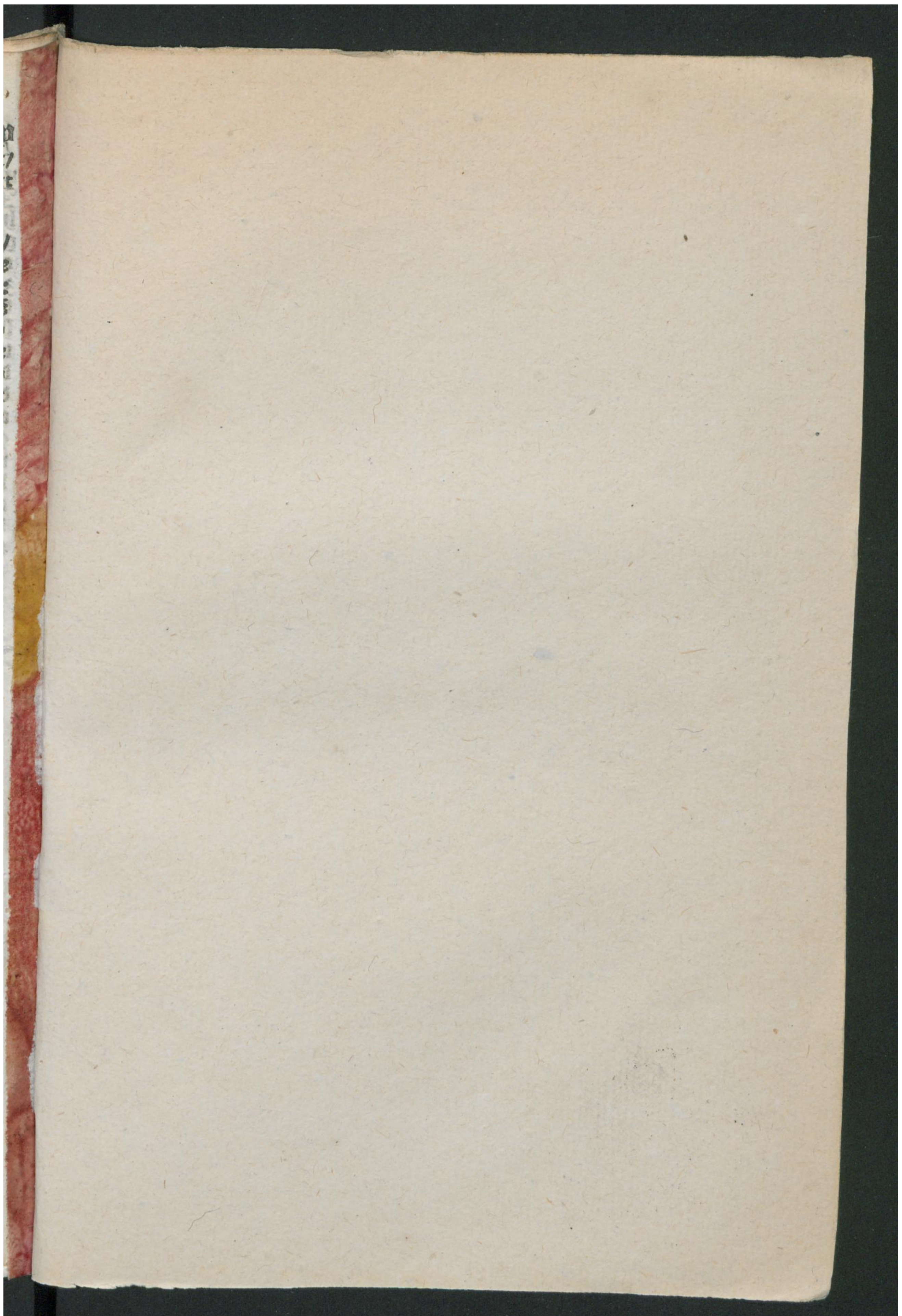
Ende door dien dat verscheyden mompelinghe daer van by velen is gheweest/ende op verscheyden manieren van syn doot vertelt wert/ stelle ick alhier de belijdenisse van eenen sijnen dienaer / met namen Goehart Hensgen, welcks belijdinghe ons ter hant is ghecomen.

DEn Grave vanden Broeck is vermoort ghewordden op sijn eyghen Slot/ daer hy bewaert was / alsoo ghedeposeert heeft eenen sijnen Dienaer die daer by was/ghenaemt Goehart Hensgen, tot Dusseldorp den xiiij. October: hoe dat sondaechs te voren den xj. October de Grave savonts ter maeltijt hẽ hadde op sijn huys beset met een Capiteyn (een fijn Man van aensien) benefsens des Graven Richter eñ Rentmeester/ende nae de Maeltijt is den Grave op de plaetse gaen wandelen/waerby hen voechden twee Soldatẽ vant Garnisoen met blauwe Casackẽ/vraghende oft hem luste buytẽ te spaceren? Daer op hy antwoorde ja/dies een van haer bovẽ bydẽ Capiteyn gegaen was/doch stracx weder gecomen/eñ zijn so te samen ter Poorten wt gegaen/desen voorsz Dienaer Deposant hem volghende/ ende zijn so door den Crupthof ghegaen/ daer dese Soldaten hem weygerden yet inde hant te hebben dat hy van sijnen Dienaer eyschte/ doch nam een stocksken wt den Crupthof op/ ende ginghen so te samen spaceren naer de Watermeulen ende Visslacht/daer visch ghevangen lach/den Grave wenckende den eenen Soldaet dien op te nemen die doch stil bleef staen/terwijle den anderen hem eenen stercken slach sloech onversiens int slap van sijnen hoofde met een vederspiet/so dat hy ter aerden viel/roepẽde. O Iesu, daer over den Soldaet sijn sydegeweer wt trock/ende hem eenen steeck ghegheven heeft/daer over den Grave noch eens gheroopen heeft O Iesu, doch commerlijck/ dat hyt qualick verstaen conde / want terwijle hadde den anderen Soldaet een flegheltop voor de Meulen vander aerden opghenomen/ende na hem Deposant geslagen/ die hem vande hoochde af inde Ruer eñ Meulengraft ontsprongħe / so dat den slach hem aen de schouder wat raecte/ende doen trock hy syn syde ghewеer ende stack nae hem / maer conde hem niet reycken/ ende so geraecte desen Dienaer langs de Reur op achter een staket weder te Lande/daer den Soldaet hem niet volghen conde/ ende ist alsoo ontloopen. Daer waren noch twee Soldaten inden Crupthoff ghebleven/ die den Holthouwer eñ Visser vanden Graef/ noch deden eenighe doode lichamen begraven/ die int innemen vant Slot verslagen waren/ende waren ghewenct vande andere daer te blijven: Dit is tgene van des Graven doot int licht ghecomen is/ sijn lichaem seytmen daer na in een schure verbrant te wesen.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 1075

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 1075